

100 let od narození prof. MUDr. Jaroslava Švejdy, DrSc.

Žaloudík J.

Koncem letošního července jsme v Masarykově onkologickém ústavu vzpomínali 100 let od narození prof. Jaroslava Švejdy, významné osobnosti, která podstatně ovlivnila formování a pozici našeho ústavu a nepochybně i celé českomoravskoslezské onkologie. Řada nás starších si na něj ještě živě vzpomene z přímé spolupráce, pro ty mladší uvedu několik faktů.

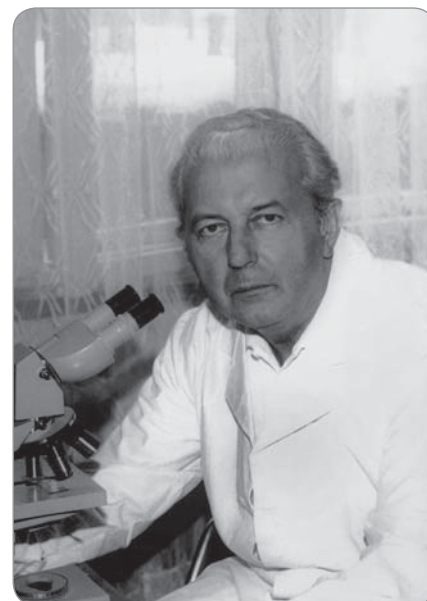
Prof. MUDr. Jaroslav Švejda, DrSc., narozený 31. 7. 1915, byl patologem na I. patologicko-anatomickém ústavu ve Fakultní nemocnici u sv. Anny a žákem známé akademické osobnosti prof. Neumanna. Jako jeden z mála univerzitních profesorů již od počátku své kariéry úzce a intenzivně spolupracoval s brněnským onkologickým ústavem na Žlutém kopci, který tehdy ještě nebyl součástí univerzitních struktur. Věnoval se intenzivně a s příkladným zájmem i láskou onkopatologii, experimentální i klinické. Společně se svým vrstevníkem prof. Bradou se zabývali tehdy velmi progresivní problematikou virového původu nádorů a popsali v této souvislosti nový onkogenní virus BŠ (Brada-Švejda).

Prof. Švejda byl také děkanem brněnské lékařské fakulty v kritickém období let 1968 a 1969. Jako přesvědčený sociální demokrat otevřeně vyjadřující své názory neodpovídal tehdejšímu kariérnímu modelu, byl nicméně režimem respektován a tolerován jako významný odborník a člověk snažící se o pokrok zejména v onkologii. Řadou nesnadných jednání a aktivit se mu podařilo dosáhnout většího zájmu vládnoucích garnitur o brněnský onkologický ústav a prosadit změnu jeho statusu z krajského zařízení na centrálně řízený ústav s celostátní působností.

V jeho novém názvu Výzkumný ústav klinické a experimentální onkologie se odrážela komplexnost a orientace nejen na praktickou, ale také na experimentální onkologii. Tím vracel ústav ke konceptu, který mu byl dáván do vínku již při jeho založení osobnostmi, jako byli doc. Bakeš a prof. Werner a Morávek.

V letech 1976–1986 byl prof. Švejda ředitelem našeho ústavu. Byla radost pod ním pracovat. Byl laskavý, inspirující, vždy otevřený odborné diskuzi, vlídný k pacientům i zaměstnancům, budil respekt i chuť jeho záměry následovat. Já osobně ho vnímám jako svého nejvýznamnějšího učitele, který mě patrně přivedl k rozhodnutí věnovat se právě onkologii, nepochybně i silou osobního příkladu. Pod jeho vedením se v Masarykově onkologickém ústavu soustředil tým silných, pracovitých a veřejně známých osobností, jako byli Mechl, Kovařík, Konečný, Malíř, Spurný, Kabel, Kudličková, Vermousek, Kučera, Ptáčková, Strnad, Pačovský, Toušová, Lang, Lauerová, Hlávková, Svobodová a další. Za působení prof. Švejdy byla již v roce 1976 založena tradice pořádat Brněnské onkologické dny. Příští rok pořádáme již 40. a odkaz udržujeme i rozvíjíme.

Prof. Švejda nás v nesnadné době také uvedl do okolního světa jako zakládajícího člena Organizace evropských onkologických ústavů (OEI), kterých bylo tehdy v tomto oboru prvních 13. Nyní má OEI již 70 členských ústavů. Byl by určitě rád, že letos projevila OEI zájem uspořádat svoji výroční celoevropskou konferenci v roce 2017 právě v Brně, v gesci jeho ústavu.

Vize prof. Švejdy výrazně přesahovaly jeho dobu. Kladl důraz na kvalitu a rozvoj všech metod diagnostiky nádorů, protože pouze od ní se podle jeho přesvědčení teprve mohla odvíjet správná a účinná léčba.

I jako ředitel a organizátor rád vykonával diagnostickou praxi onkopatologa, v ředitelně měl trvale instalován neodmyslitelný mikroskop, organizační schůzky vedení prokládal odbornými tématy a zájmem o konkrétní medicínské případy v ústavu.

Jsem přesvědčen, že mnohé z myšlenek a plánů prof. Švejdy nyní vědomě nebo podvědomě naplňujeme.

Čest jeho památce!

*prof. MUDr. Jan Žaloudík, CSc.
ředitel Masarykova onkologického ústavu
Brno*